

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра фізичної географії

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни
ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ

підготовки _____ бакалавра _____
(назва освітнього рівня)

спеціальності _____ 106 Географія _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньої програми _____ Географія _____
(назва освітньо-професійної, освітньо-наукової / освітньо-творчої програм)

спеціальність 014 Середня освіта (Географія)

освітня програма Географія. Економіка

спеціальність 103 Науки про Землю

освітня програма Гідрологія

Силабус навчальної дисципліни «ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ» підготовки бакалавра, галузі знань 10 Природничі науки , спеціальності 106 Географія, за освітньою програмою Географія, . галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (Географія), за освітньою програмою Географія. Економіка, галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 103 Науки про Землю, за освітньою програмою Гідрологія

Розробник: Нетробчук І. М., доцент кафедри фізичної географії, кандидат географічних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджений на засіданні кафедри фізичної географії
Протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри:

Фесюк В. О.

І. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	галузь знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальність 014 Середня освіта (Географія) освітня програма Географія. Економіка галузь знань 10 Природничі Науки спеціальність 103 Науки про Землю освітня програма Гідрологія галузь знань 10 Природничі Науки спеціальність 106 Географія освітня програма Географія освітній рівень бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік підготовки – 3
ІНДЗ –		Семестр – 5-й
		Лекції – 32 год
		Практичні – 32 год
		Лабораторні – 0 год
		Самостійна робота – 48 год
	Консультація – 8 год	
	Форма контролю: екзамен	

ІІ. Інформація про викладача

Нетробчук Ірина Марківна

Кандидат географічних наук

Доцент

Доцент кафедри фізичної географії

Контактна інформація (0667302292, iryna-nim@ukr.net,

netrobchuk.iryana.@eenu.edu.ua)

Адреса викладання курсу: вул. Потапова, 9, корпус С ВНУ імені Лесі Українки, робоче місце авд. 618

Дні занять (<https://ed.vnu.edu.ua>)

Лінк на розроблений електронний курс на платформі дистанційного навчання Moodle: <http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=1268>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Фізична географія України» спрямована на формування знань студентів про природно-територіальні, природно-аквальні комплекси України та їх компоненти. Розгляд природних особливостей кожної із земних оболонок у межах території держави. А також значна увага приділяється засвоєнню теоретичних і практичних питань комплексного фізико-географічного аналізу території України, виявлення регіональних особливостей природних умов України, аналіз екологічних питань стану довкілля, виявлення структури природоохоронного фонду та раціональне використання і охорона природи.

2. **Пререквізити:** загальне землезнавство, геологія, гідрологія, метеорологія і кліматологія, картографія, геоморфологія, ґрунтознавство, біогеографія, ландшафтознавство.

Постреквізити : економічна і соціальна географія України, основи суспільної і соціальної географії, географія АПК, рекреаційна географія, географія природно-ресурсного потенціалу України.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у майбутніх спеціалістів знань про фізико-географічні особливості території української держави загалом та особливості природи найбільших одиниць фізико-географічного районування України.

Завдання – вивчити компоненти земної природи, природні комплекси, геосистеми, їх зміни під впливом господарської діяльності, можливості використання фізико-географічних знань на практиці.

4. Результати навчання (компетентності).

Інтегральна компетентність

– здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності з географії або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та суспільних об'єктів та процесів (ІК).

Загальні компетентності (ЗК)

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. (ЗК 1);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);
- здатність до проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК 6);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 7);
- здатність працювати автономно (ЗК 9);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для

активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 12).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)

– здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проєктів (ФК 1);

– здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства (ФК 2);

– здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах (ФК 3);

– здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки (ФК 4);

– здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах. (ФК 5);

– здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання (ФК 6);

– знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації (ФК 7);

– самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані(у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати (ФК 8);

– здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності (ФК 9);

– здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси (ФК 10);

– здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проєктах (ФК 11).

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практичні	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Загальний аналіз природних умов і природних ресурсів						
Тема 1. Загальні відомості про територію і кордони України, її фізико-географічне положення.	2	2	-	-	-	лекція Т – 0,5
Тема 2. Дослідження природних умов і природних ресурсів України	6	2	-	4		опрацювання тем сам. р.,рекомендованої літератури, Інтернет-джерел Т – 0,5
Тема 3. Геолого-тектонічна будова	7	4	-	2	1	лекція Т – 0,5
Тема 4. Мінерально-сировинні	9	2	-	6	1	Сам.роб.

ресурси						8 балів
<i>Тема 5.</i> Геоморфологічна будова	5	2	-	2	1	лекція Т – 0,5
<i>Тема 6.</i> Особливості змін клімату в Україні	6	4	-	2	-	Лекція Т – 0,5
<i>Тема 7.</i> Поверхневі та підземні води	9	4	-	4	1	Сам.роб. 8 балів
<i>Тема 8.</i> Природа Чорного і Азовського морів	4	-	-	4	-	опрацювання тем сам. р. Т – 0,5
<i>Тема 9.</i> Ґрунтовий покрив	4	2	-	2	-	лекція Т – 0,5
<i>Тема 10.</i> Рослинний і тваринний світ	4	2	-	2	-	лекція Т – 0,5
<i>Тема 11.</i> Несприятливі природні процеси та зміни природи	4	2	-	2	-	лекція Т - 0,5
<i>Тема 12.</i> Природоохоронні території	4	2	-	2	-	лекція Т – 0,5
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	64	28	0	32	4	<i>Лекції – 5 Самостійна - 16 Кількість балів за модуль 1 - 21</i>
Змістовий модуль 2. Регіональний аналіз природних умов						
<i>Тема 13.</i> Ландшафти і фізико-географічне районування	7	2	-	4	1	опрацювання тем сам. р. Т – 1
<i>Тема 14.</i> Природа Поліського і Західно-Українського краю	13	-	8	4	1	РМГ- 4 ПО 2 теми по 2 бали
<i>Тема 15.</i> Природа лісостепової і степової природних зон	27	2	20	4	1	РМГ- 10 ПО 5 тем по 2 бали
<i>Тема 16.</i> Гірські ландшафтні структури: Українські Карпати і Кримські гори	9	-	4	4	1	РМГ- 4 ПО 2 тем по 2 бали
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	56	4	32	16	4	<i>Лекції – 1 Практичні роботи - 18 Кількість балів за модуль 2 - 19</i>
Всього годин / Балів	120	32	32	48	8	40

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, поточне оцінювання (ПО) на практичних заняттях, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Для успішного вивчення курсу «Фізична географія України» студентам необхідно оволодіти географічною номенклатурою, яка включає в себе назви

елементів берегової лінії, орографічні, гідрографічні елементи, родовища корисних копалин.

Виконання поставлених завдань дасть змогу студентам краще усвідомити лекційний матеріал, сформувані цілісне уявлення про взаємопроникнення і взаємодію природних компонентів природно-територіальних й природно-аквально-територіальних комплексів України.

Опрацювання номенклатури з курсу Фізична географія України ставить на меті розвинути навички вільного орієнтування на загально-географічній карті просторового розташування основних орографічних, гідрографічних елементів та елементів берегової лінії території України.

В пошуках номенклатури студенти можуть користуватися різними картами атласів України.

Завдання

1. На контурну карту України нанесіть межі таксономічних одиниць фізико-географічного районування. Підпишіть їх цифрами. Потім нанесіть річки, родовища корисних копалин, елементи берегової лінії природних областей України.

2. Здобудьте навички вільного орієнтування на загальногеографічній карті, показувати на ній основні географічні об'єкти.

IV. Політика курсу

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Академічна доброчесність.

Вимоги до академічної доброчесності визначаються «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ВНУ ім. Лесі Українки», що розміщується на сайті університету за посиланням: <https://ra.eenu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Polozhennya-Antyplagiat.pdf>

Списування під час модульних контрольних робіт заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування та виконання практичних завдань на занятті.

Політика щодо відвідування занять.

Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати під час консультацій. Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь у навчальному процесі.

Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної

причини відпрацьовується студентом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо).

Студенти, які мають багато пропусків з лекцій змістових модулів не допускають до написання модульних контрольних робіт, поки не здадуть теми усно під час консультацій.

Пропущені практичні, семінарські та практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні бали «0», отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

Політика виставлення балів.

Оцінювання знань студентів з курсу «Фізична географія України» здійснюється на основі результатів поточного контролю (ПК) і підсумкового контролю знань (іспиту).

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на практичних заняттях, активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття, а також засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом.

При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання оцінці підлягає перевірка результатів виконання роботи з контурною картою та задача номенклатури.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування певного модулю. Модульний контроль проводиться у формі тестів під час проведення контрольних робіт.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою ECTS. На оцінку завдань модуля I відводиться 24 бали, модуля II – 16 балів, модуля III – 60 балів.

Оцінювання практичних робіт змістовного модуля 2 здійснюється за 3-тибальною шкалою. З них 1 бал відводиться за виконання обчислень на карті та роботи з картою на практичному занятті, 2 бали за підготовку до семінару. Максимальна кількість балів за 8 тем виконаних практичних робіт становить 24 бали.

Оцінка за виконання самостійної роботи (16 балів) – оцінка рівня знань, здобутих студентом при опрацюванні номенклатури, складання каталогу родовищ корисних копалин, гідрографічних об'єктів і нанесення їх на контурну карту та їх задача.

Проміжний контроль (модульна контрольна робота) проводиться письмово. Модульний зріз передбачає розв'язання 30 тестових завдань, які складаються на основі лекційного курсу, практичних робіт і питань, які виносяться на самостійне опрацювання. Правильне розв'язання 1 тестового завдання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку студент може

отримати за одну модульну контрольну роботу – 30 балів (загалом 60 балів за дві модульні контрольні роботи).

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проходить у вигляді іспиту. На іспит виноситься розгляд 3 питань (усно), кожне з яких оцінюється у 12 балів, задача номенклатури (12 балів) і тестові питання (12 балів). Загалом студент за іспит набирає 60 балів до яких додаються результати оцінювання за поточний контроль (40 балів).

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ІСПИТ

1. Об'єкт, предмет і методи досліджень фізичної географії	87. Лівобережно-Дніпровський лісостеповий край: Північно-Дніпровська терасова низовинна область
2. Географічне положення України	88. Південно-Дніпровська терасова низовинна область
3. Дослідження природних умов і природних ресурсів	89. Північно-Полтавський рівний лісостеп
4. Орографія і гіпсометрія	90. Південно-Полтавський рівнинний лісостеп
5. Геологічна будова	91. Східно-Український лісостеповий край: Сумський височинний лісостеп
6. Докембрійська Східноєвропейська платформа	92. Харківський височинний лісостеп
7. Геоморфологічна будова	93. ФГХ степової зони
6. Геоморфологічні рівні	94. Північно степова підзона: Дністровсько-Дніпровський північно-степовий край: Південно-Молдавська схилова-височинна область, Південно-Подільська схилова-височинна область, Південно –Придніровська схилово-височинна область
7. Геоморфологічне районування	95. Лівобережно-Дніпровсько-Приазовсько північно-степовий край: Орільсько-Самарська низовинна область, Кінсько-Ялинська низовинна область, Приазовська височинна та низовинна область. Чернігівське Полісся
8. Корисні копалини та їх класифікація	
9. Паливні корисні копалини, основні родовища	
10. Рудні корисні копалини та їх родовища	
11. Руди та їх родовища інших металів	
12. Неметалічні корисні копалини	
13. Кліматотвірні чинники. Радіаційні чинники клімату	
14. Циркуляційні чинники клімату	
15. Земна поверхня як	

кліматотвірний чинник	96. Новгород-Сіверське Полісся
16. Температура повітря	97. ФГХ зони широколистяних лісів
17. Режим зволоження. Опади.	98. Західноукраїнський край:
18. Вітровий режим	Волинське Опілля
19. Стихійні погодні явища	99. Мале Полісся
20. Сезонність погодних умов	100. Розточчя і Опілля
21. Кліматичні ресурси	101. Західно-Подільська височинна область
22. Кліматичне районування	102. Північно-Подільська височинна область
23. Фізико-географічна характеристика Чорного моря	103. Прут-Дністровська височинна область
24. Фізико-географічна характеристика Азовського моря	104. ФГХ лісостепової зони
25. Поверхневі води.	105. Дністровсько-Дніпровський лісостеповий край: Північно-Західна і Північно-Східна Придніпровські області
Характеристика річок	106. Київська височинна область
26. Еколого-географічна характеристика Дніпра	107. Придністровсько-Східно-Подільська височинна область
27. Еколого-географічна характеристика Південного Бугу	108. Середньо бузька височинна область
28. Еколого-географічна характеристика Дністра	109. Центральна придніпровська височинна область
29. Еколого-географічна характеристика Прип'яті і Десни	110. Південно-Подільський лісостеп
30. Еколого-географічна характеристика Дунаю	111. Південно-Придніпровський височинний лісостеп
31. Еколого-географічна характеристика Сіверського Донця	112. Лівобережно-Дніпровський лісостеповий край: Північно-Дніпровська терасова низовинна область
32. Озера і озера-лимани	113. Південно-Дніпровська терасова низовинна область
33. Водосховища	114. Північно-Полтавський рівний лісостеп
34. Водойми-охолоджувачі, ставки.	115. Південно-Полтавський рівнинний лісостеп
35. Канали	116. Східно-Український лісостеповий край: Сумський височинний лісостеп
36. Болота	117. Харківський височинний лісостеп
37. Підземні води.	118. ФГХ степової зони
Гідрогеологічне районування.	119. Північно степова підзона: Дністровсько-Дніпровський північно-степовий край: Південно-Молдавська схилова-височинна область, Південно-Подільська схилова-височинна область, Південно – Придніровська схилово-височинна область
38.	120. Лівобережно-Дніпровсько-Приазовсько північно-степовий край:
39. Мінеральні води	
40. Водні ресурси і водний баланс	
41. Гідрологічне районування	
42. Ґрунтоутворюючі чинники	
43. Ґрунти рівнинної частини	
44. Ґрунти Українських Карпат і Кримських гір	
45. Ґрунтово-географічне районування	
46. Рослинний покрив. Ліси.	
47. Типи лісів: борові ліси, субори, рамені, бучини, діброви, груди, вільшняки, березняки.	
48. Степова рослинність	
49. Луки	
50. Болотна рослинність. Плавні.	
51. Рослинні ресурси.	

<p>Геоботанічне районування.</p> <p>52. Тваринний світ фізико-географічних зон</p> <p>53. Ресурси тваринного світу.</p> <p>Зоогеографічне районування</p> <p>54. Чинники розвитку фізико-географічних процесів.</p> <p>55. Несприятливі природні процеси України</p> <p>56. Зміна основних компонентів природного середовища під впливом діяльності людини</p> <p>57. Зміни ландшафтів за історичний час</p> <p>58. Ландшафти України , їх типологія і класифікація</p> <p>59. Характеристика природних ландшафтів (мішанолісові, широколистянолісові, лісостепові, лучно-степові, степові, сухо степові).</p> <p>60. Антропогенні ландшафти (меліоровані, агроландшафти, селітебні, промислові, лісогосподарські, гідротехнічні).</p> <p>61.</p> <p>62. Принципи і методи фізико-географічного районування.</p> <p>63. Характеристика основних таксономічних одиниць фізико-географічного районування.</p> <p>64. Фізико-географічна характеристика зони мішаних хвойно-широколистяних лісів</p> <p>65. Поліський край: Волинське Полісся.</p> <p>66. Житомирське Полісся</p> <p>67. Київське Полісся</p> <p>68.</p> <p>69. Чернігівське Полісся</p> <p>70. Новгород-Сіверське Полісся</p> <p>71. ФГХ зони широколистяних лісів</p> <p>72. Західноукраїнський край: Волинське Опілля</p> <p>73. Мале Полісся</p> <p>74. Розточчя і Опілля</p> <p>75.</p> <p>76. Західно-Подільська височинна область</p> <p>77. Північно-Подільська височинна область</p> <p>78. Прут-Дністровська височинна</p>	<p>Орільсько-Самарська низовинна область</p> <p>Кінсько-Ялинська низовинна область,</p> <p>Приазовська височинна та низовинна область.</p> <p>121. Донецький північно степовий край: Західно-Донецька схилово-височинна область, Донецька височинна область</p> <p>122. Задонецько-Донський північностеповий край: Старобільська схилово-височинна область</p> <p>123. Середньостепова підзона : Причорноморський середньо степовий край: За дністровський низовинний степ.</p> <p>124. Дністровсько-Бузький низовинний степ, Бузько-Дніпровський низовинний степ.</p> <p>125. Дніпровсько-Молочанський низовинний степ, Західно-Приазоський схилово-височинний степ.</p> <p>126. Південностепова (сухостепова) підзона: Причорноморсько-Приазовський сухостеповий край: Нижньобузько-Дніпровський низовинний степ</p> <p>127. Нижньодніпровський терасово-дельтовий степ</p> <p>128. Присивасько-Приазовський низовинний степ</p> <p>129. ФГХ Карпатської гірської ландшафтної країни</p> <p>130. Карпатсько-Український гірсько-лісовий край: Передкарпаття, Зовнішні Карпати</p> <p>131. Вододільно-Верховинські Карпати, Полонинсько-Чорногірські Карпати</p> <p>132. Рахівсько-Чивчинські Карпати, Вулканічні Карпати, Закарпатська низовина.</p>
---	---

область 79. ФГХ лісостепової зони 80. Дністровсько-Дніпровський лісостеповий край: Північно-Західна і Північно-Східна Придніпровські області 81. Київська височинна область 82. Придністровсько-Східно-Подільська височинна область 83. Середньо бузька височинна область 84. Центральна придніпровська височинна область 85. Південно-Подільський лісостеп 86. Південно-Придніпровський височинний лісостеп	
--	--

VI. Рекомендована література

Основна література

1. Заставний Ф. Д. Географія України : навч. посіб. для студ. внз / Ф. Д. Заставний. У 2-х кн. – Л. : Світ, 1994. – 472 с.
2. Маринич О. М. Фізична географія України : підручник / О. М. Маринич, П. Г. Шищенко. – 3-тє вид., стер. – К. : Т-во “Знання”, КОО, 2006. – 479 с.
3. Нетробчук І. М. Фізична географія України : практикум для самостійних та індивідуальних занять [студ. географ. ф-ту] / Ірина Марківна Нетробчук, Сергій Володимирович Полянський. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2015. – 60 с. **Рекомендовано вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, як наукове видання для студентів вищих навчальних закладів (протокол № 9 від 26.03.2015 р., наказ № 63-з від 07.04.2015 р.).**
4. Нетробчук І. М. Фізична географія України : практикум для лабораторних занять [студ. географ. ф-ту] / Ірина Марківна Нетробчук, Сергій Володимирович Полянський. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2015. – 138 с. **Рекомендовано вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, як наукове видання для студентів вищих навчальних закладів (протокол № 9 від 26.03.2015 р., наказ № 63-з від 07.04.2015 р.).**
5. Нетробчук І.М. Фізична географія України : мет. рек. до сам. роб. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 32 с.
6. Нетробчук І. М. Фізична географія України : мет. рек. до практ. робіт. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 36 с.
7. Природа Украинской ССР. Геология и полезные ископаемые: монография / Е. Ф. Шнюков, А. В. Чекунов, О. С. Вялов. – Киев: Наук. думка, 1986. – 184 с.

8. Природа Української ССР. Клімат : монографія / В. Н. Бабиченко, М. Б. Барабаш, К. Т. Логвинов [и др.]; за ред. К. Т. Логвинов, М. І. Щербань. – Київ: Наук. думка, 1984. – 232 с.
9. Природа Української ССР. Моря і внутрішні води: монографія / В. Н. Грезе, Г. Г. Поликарпов, В. Д. Романенко [и др.]; за ред. В. Д. Романенко; АН УРСР. – Київ: Наукова думка, 1987. – 224 с.
10. Природа Української ССР. ґрунти / Н. Б. Вернандер, І. Н. Гоголев, Д. І. Ковалишин [и др.]; отв. ред. тома П. Б. Вернандер, Д. А. Тютюнников; АН УРСР. – Київ: Наук. думка, 1986. – 214 с.
11. Природа Української ССР. Животний світ / - К. : Наук. думка, 1985. – 240 с.
12. Природа Української ССР. Рослинний світ / Т. Л. Андриєнко, О. Б. Блюм, С. П. Вассер [и др.]; отв. ред. Ю. Р. Шеляг-Сосонко; АН УРСР. – К. : Наук. думка, 1985. – 206 с.
13. Природа Української ССР. Ландшафти : монографія / А. М. Маринич, В. М. Пащенко, П. Г. Шищенко; за ред. А. М. Маринича; АН УРСР. – Київ: Наук. думка, 1985. – 224 с.

Додаткова література

14. Географічна енциклопедія України. В 3 т. / редкол. : О. М. Маринич (відповід. ред.) [та ін.]. – К. : Укр. рад. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1989-1993.
15. Географія в інформаційному суспільстві : зб. наук. пр. У 4-х т. / Укр. географ. т-во; редкол. : П. Г. Шищенко (відп. ред.) [та ін.]. – К. : ВГЛ Обрії, 2008.
16. Геоморфологія в Україні: новітні напрями і завдання. – К.: [б.в.], 1999. – 188 с.
17. Загальногеографічний атлас України [Карті] / ред. І. Руденко, Л. Марченко. – К. : Держ. наук.-вироб. п-во “Картографія”, 2004. – С. 6; 8–9. – Масштаб до кожної карти.
18. Комплексний атлас України [Карті] / відп. ред. Л. М. Веклич ; Держ. ком. з природ. рес. України, Держ. наук.-вироб. п-во “Картографія”. – К. : Картографія, 2005. – С. 8 ; 14–15.
19. Нетробчук І. М. Фізична географія України: мет. розр. лабораторних робіт для студ. геогр. ф-ту / І. М. Нетробчук. – Луцьк: Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2010. – 100 с.
20. Нетробчук І. М. Сучасний стан природно-заповідної мережі басейну р. Цир у Волинській області / І. М. Нетробчук, О. В. Коваль // Природа Західного Полісся та прилеглих територій : зб. наук. пр. : за заг. ред. Ф. В. Зузука. – Луцьк : Східноєвропейський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2017. – № 14. – С. 129-135.
21. Нетробчук І. М. Поширення мінеральних лікувальних вод в Україні /І. М. Нетробчук, І. В. Самолюк // Географія та туризм: Наук. зб. /Ред. кол. : Любіцева О.О. (гол. ред.) та ін. – К.: Альфа-ПК, 2017. – Вип. 41. –

С. 190-200.

22. Нетробчук І. М. Рекреаційні властивості клімату і рельєфу Шацького національного природного парку // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наукових праць. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – Вип. 803 : Географія. – С. 110-115

23. Сучасна динаміка рельєфу України / за ред. В. П. Палієнко. – К. : Наук. думка, 2005. – 266 с.

24. Україна: навчальний атлас [Карти] / [редкол. : В. М. Бабіченко та ін.] ; гол. ред. Ф. В. Зузук ; ГУГКіК. – К. : Наук.-вироб. п-во “Картографія”, 1998. – С. 8 ; 10–11. – Масштаб до кожної карти.

25. Українське Полісся: вчора, сьогодні, завтра : зб. наук. пр./ М-во освіти і науки України [та ін.] – Луцьк : Надстир’я, 1998. - 217 с.

26. Физико-географическое районирование Украинской ССР [Текст]: колл. моногр / под ред. А. М. Маринича. – К. : Изд-во КГУ, 1968. – 684 с.

27. Цись П. М. Геоморфологія УРСР : навч. посіб. / П. М. Цись. – Львів : Вид-во Львівського ун-ту, 1962. – 224 с.

28. Червона книга України. Вони чекають на нашу допомогу! : наук.-попул. вид. / упоряд. О. Ю. Шапаренко, С. О. Шапаренко. – Харків: Торсінг, 2002. – 336 с.

29. Швєбс Г. І. Каталог річок і водойм України : навч.-довідк. посіб. / Г. І. Швєбс, М. І. Ігошин; за ред. Є. Д. Гопченка; Одеський нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса: Астропринт, 2003. – 392 с.